

רשומות

ספר החוקים

21 באוגוסט 1968

540

כ"ז באב תשכ"ח

עמוד

226 חוק-יסוד: הממשלה .

232 חוק הממשלה (הוראות מעבר), תשכ"ח-1968 .

חוק-יסוד: הממשלה *

1. הממשלה היא הרשות המבצעת של המדינה. מהות
2. מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים. מקום מושב
3. הממשלה מכהנת מכוח אמון הכנסת. מקור הכוח
4. הממשלה אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת. אחריות
5. (א) הממשלה מורכבת מראש הממשלה ומשרים אחרים. הרכב וכשירות
 (ב) ראש הממשלה יהיה מבין חברי הכנסת; שר אחר יכול שיהיה שלא מבין חברי הכנסת, ובלבד שיהיה אזרח ישראלי ותושב ישראל; מי שנהיה לשר שעה שהוא מכהן באחד התפקידים שנושאייהם מנועים מהיות מועמדים לכנסת, נפסקת כהונתו באותו תפקיד עם היותו לשר.
- (ג) שר יהיה ממונה על משרד, אולם יכול שיהיה שר בלי תיק; אחד השרים יכול שיהיה סגן ראש הממשלה.
6. משיש לכונן ממשלה חדשה יטיל נשיא המדינה, לאחר שהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת, את התפקיד להרכיב ממשלה על אחד מחברי הכנסת שהודיע לנשיא, תוך שלושה ימים מהיום שנשאל, שהוא מוכן לקבל את התפקיד. הטלת התפקיד להרכיב ממשלה
7. לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 21 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 21 יום. תקופת להרכבת ממשלה
8. (א) עברו התקופות לפי סעיף 7 וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא המדינה שהרכיב ממשלה, או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאי הנשיא להטיל את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר אחר של הכנסת שהודיע לנשיא שהוא מוכן לקבל את התפקיד. הטלת התפקיד מחדש
 (ב) נשיא המדינה רשאי לחזור ולעשות כאמור בסעיף קטן (א) כל אימת שנתקיים התנאי האמור שם.
 (ג) לפני שיטיל את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה רשאי הנשיא לחזור ולהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת.
 (ד) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו התקופה האמורה בסעיף 7 והנשיא רשאי להאריך תקופה זו כאמור באותו סעיף.
9. (א) לא הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 8 או שהטילו לפי אותו סעיף וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא תוך 21 יום שהרכיב ממשלה או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאים נציגי סיעות בכנסת שחבריהן מהווים רוב חברי הכנסת לבקש בכתב מנשיא המדינה להטיל את התפקיד על חבר הכנסת פלוני. הטלת התפקיד לפי בקשת סיעות

* נתקבל בכנסת ביום י"ט באב תשכ"ח (13 באוגוסט 1968); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 702, תשכ"ו, עמ' 160.

(ב) הוגשה לנשיא בקשה כאמור בצירוף הסכמה בכתב של המועמד, יטיל הנשיא את התפקיד להרכיב ממשלה על אותו חבר הכנסת.

(ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 14 יום.

(ד) הוגשה בקשה כאמור תוך תקופה נוספת שניתנה לחבר הכנסת שעליו הטיל הנשיא את התפקיד לפי סעיף 8, יודיע לו הנשיא על הגשת הבקשה ועם מתן ההודעה יסתיים תפקידו של אותו חבר הכנסת.

10. (א) הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיפים 6 או 8 ועברה התקופה הנתונה לחבר הכנסת למילוי תפקידו והוא לא הודיע לנשיא שהרכיב ממשלה או שהודיע לנשיא לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, רשאי הנשיא להודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה.

הודעה על אי-הרכבת ממשלה

(ב) מתן הודעה ליושב ראש הכנסת לפי סעיף קטן (א), אין בו כדי למנוע תחולת סעיף 9.

11. נתקבל חוק על התפזרות הכנסת, ייפסקו ההליכים להרכבת ממשלה.

הפסקת הליכים להרכבת הממשלה

12. נבחרה כנסת חדשה, רשאי נשיא המדינה לפתוח בהליך להרכבת ממשלה לאחר שנתפרסמו תוצאות הבחירות ברשומות ולפני שנתכנסה הכנסת החדשה; ההתייעצות האמורה בסעיף 6 תהיה במקרה זה עם נציגי רשימות מועמדים.

הליכים מוקדמים להרכבת ממשלה

13. (א) הטיל נשיא המדינה על חבר הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

הודעות בקשר להרכבת ממשלה

(ב) הרכיב חבר הכנסת ממשלה, יודיע על כך לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

הרכבת הממשלה וראשות הממשלה

14. חבר הכנסת שהרכיב ממשלה יעמוד בראשה.

15. משהורכבה הממשלה, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על קווי היסוד של מדיניותה, על הרכבה ועל חלוקת התפקידים בין השרים, ותבקש הבעת אמון; הממשלה תיכון משהביעה לה הכנסת אמון, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

כינון הממשלה

16. משהביעה הכנסת לממשלה אמון, או סמוך, ככל האפשר, לאחר מכן, יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו:

הצהרת אמונים

“אני (השם) מתחייב כראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת”;

וכל אחד מן השרים האחרים יצהיר הצהרת אמונים זו:

“אני (השם) מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת”.

17. (א) הממשלה רשאית לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים; השינוי טעון אישור הכנסת.
 (ב) סעיף זה אינו חל על תפקיד ראש הממשלה.
18. הממשלה רשאית, על פי הצעת ראש הממשלה, לצרף שר נוסף לממשלה; החליטה הממשלה לצרף שר, תודיע על כך ועל תפקידו של השר הנוסף לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו וסמוך, ככל האפשר, לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.
19. בעדר ראש הממשלה מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אחר מבין השרים שהם חברי הכנסת לכהן כממלא מקומו עד שישוב ארצה או יחזור למלא תפקידו.
20. בעדר שר, למעט ראש הממשלה, מן הארץ או שנבצר ממנו זמנית למלא תפקידו, תקבע הממשלה שר אחר לכהן כממלא מקומו עד שישוב ארצה או יחזור למלא תפקידו; כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה את מקומו של אותו שר.
21. (א) שר, למעט ראש הממשלה, רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר מן הממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה; כהונתו בממשלה נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי ראש הממשלה, זולת אם חזר בו השר מהתפטרותו לפני כן.
 (ב) שר שהיה חבר הכנסת והתפטר מכהונתו בכנסת, כהונתו בממשלה נפסקת מהיום שנפסקה חברתו בכנסת.
- (ג) כהונתו של שר בממשלה נפסקת עם בחירתו או התמנותו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מהיות מועמדים לכנסת.
- (ד) שר, למעט ראש הממשלה, שכהונתו בממשלה נפסקה, תקבע הממשלה שר אחר למלא תפקידו; הקביעה טעונה אישור הכנסת; כל עוד לא עשתה הממשלה כאמור, ימלא ראש הממשלה תפקידו של אותו שר.
22. (א) הממשלה רשאית להתפטר; משהחליטה על כך, יגיש ראש הממשלה כתב התפטרותה לנשיא המדינה.
 (ב) נבחרת כנסת חדשה, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום הבחירות.
23. (א) ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה. התפטרות ראש הממשלה — כהתפטרות הממשלה.
 (ב) נפטר ראש הממשלה, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום פטירתו.
24. הביעה הכנסת לממשלה אי-אמון, יודיע על כך יושב-ראש הכנסת לנשיא המדינה, ורואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום הבעת אי-האמון.

שינוי בחלוקת התפקידים

צירוף שר

ממלא מקום של ראש הממשלה

ממלא מקום של שר אחר

פיקעת כהונתו של שר

התפטרות הממשלה

התפטרות ראש הממשלה ופטירתו

הבעת אי-אמון לממשלה

25. (א) משנבחרה כנסת חדשה או התפטרה הממשלה או התפטר או נפטר ראש הממשלה או הביעה הכנסת לממשלה אי-אמון, יפתח נשיא המדינה בהליכים להרכבת ממשלה חדשה; הממשלה היוצאת תמשיך במילוי תפקידיה עד שתיכון הממשלה החדשה.
- (ב) ראש הממשלה שהתפטר ימשיך במילוי תפקידו עד שתיכון הממשלה החדשה; נפטר ראש הממשלה, תקבע הממשלה שר אחר מבין השרים שהם חברי הכנסת לכהן כראש הממשלה בפועל עד שתיכון הממשלה החדשה.
- (ג) הוראות הסעיפים 18 ו-21 (א) ו-(ב) לא יחולו כשהממשלה ממשיכה במילוי תפקידיה בהתאם לסעיף זה.
26. הממשלה תקבע סדרי ישיבותיה ועבודתה, דרכי דיוניה ואופן קבלת החלטותיה, אם דרך קבע ואם לענין מסויים.
27. הממשלה רשאית לפעול על ידי ועדות שרים, קבועות, זמניות או לענינים מסויימים.
28. (א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בענינים הבאים הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור; ואלה הענינים:
- (1) בטחון המדינה;
 - (2) יחסי חוץ של המדינה;
 - (3) סוג ענינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה והכריזה עליו, בצור, לצורך סעיף זה;
 - (4) ענין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוייו ופרסומו של ענין כזה אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שהממשלה או ראש הממשלה הסמיכוהו לכך, התירו את פרסומם, או על דברים שפרסומם נדרש על-פי דין.
29. הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.
30. סמכות הנתונה על פי חוק לשר אחד וחובה המוטלת עליו על פי חוק, רשאית הממשלה להעביר, כולה או מקצתה, לשר אחר; החלטה לפי הוראה זו טעונה אישור הכנסת.
31. (א) סמכות הנתונה על פי דין לממשלה, רשאית הממשלה לאצול לאחד השרים.
- (ב) סמכות הנתונה לאחד השרים על-פי חוק או שהועברה לו על פי סעיף 30, למעט סמכות להתקין תקנות בנות-פעול תחיקתי, רשאי השר לאצול, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור.
- (ג) סמכות שהממשלה אצלה לשר לפי סעיף קטן (א), למעט סמכות להתקין תקנות בנות-פעול תחיקתי, רשאי השר לאצלה, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור אם הסמיכה הממשלה את השר לכך.
- (ד) בסעיף זה – סמכות הנתונה לממשלה או לשר, אף חובה המוטלת עליהם במשמע.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק המקנה את הסמכות או מטיל את החובה.

32. שר הממונה על ביצועו של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על-פי אותו חוק לעובד מדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לענין מסויים או לתקופה מסויימת.

בטילת סמכויות

33. (א) הממשלה רשאית לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים; החלטה לפי הוראה זו טעונה אישור הכנסת.

משרדים

(ב) הממשלה רשאית להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד.

34. שר הממונה על משרד רשאי, באישור הממשלה, למנות לאותו משרד מבין חברי הכנסת סגן שר אחד או שני סגני שר; סגן שר ייכנס לתפקידו משהודיעה הממשלה בכנסת על מינויו; לסגן שר שמונה על ידי ראש הממשלה ייקרא "סגן שר במשרד ראש הממשלה".

מינוי של סגני שרים

35. סגן שר יפעל, בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם השר שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו השר.

תפקידו של סגן שר

36. כהונתו של סגן שר פוקעת בכל אחת מאלה:

פגיעת כהונתו של סגן שר

- (1) סגן השר התפטר בהגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו;
- (2) אותו שר חדל להיות שר או להיות ממונה על אותו משרד;
- (3) הממשלה או אותו שר החליטו להפסיק כהונתו של סגן השר;
- (4) נכונה ממשלה חדשה;
- (5) סגן השר חדל להיות חבר כנסת.

37. שרים וסגני שרים יקבלו שכר ותשלומים אחרים כפי שייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים.

שכר השרים וסגני השרים

38. הממשלה, על פי הצעת ראש הממשלה, תמנה את מזכיר הממשלה ותקבע את תפקידיו.

מזכיר הממשלה

39. (א) מסמך הניתן על ידי הממשלה ייחתם בידי ראש הממשלה או בידי שר אחר שהממשלה הסמיכה לכך, או בידי מזכיר הממשלה.

ראיה לפעולות הממשלה

(ב) אישור בכתב של מזכיר הממשלה שהממשלה עשתה דבר פלוני ישמש ראיה שאכן נעשה הדבר כאמור באישור.

40. (א) על אלה תודיע הממשלה לכנסת:

הודעות לכנסת

- (1) קביעה של ממלא מקום לראש הממשלה או של ראש הממשלה בפועל;
- (2) התפטרות הממשלה;
- (3) התפטרות ראש הממשלה או פטירתו;
- (4) התפטרות שר אחר או פטירתו;
- (5) העברת שטחי פעולה ממשרד למשרד;
- (6) פגיעת כהונתו של סגן שר לפי סעיף 36 (1) או (3).

(ב) ההודעה תינתן בכנסת, ובימי פגרת הכנסת – ליושב ראש הכנסת והוא יביאה לידעת חברי הכנסת.

41. (א) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת:

- (1) כינון ממשלה, הרכבה וחלוקת התפקידים בין השרים לפי סעיף 15;
- (2) אישור שינוי בחלוקת תפקידי השרים לפי סעיף 17;
- (3) אישור צירופו של שר נוסף לממשלה לפי סעיף 18;
- (4) אישור החלטה לפי סעיף 30 ו-33 (א);
- (5) החלטה לפי סעיף 37.

(ב) על אלה תפורסם הודעה ברשומות מטעם הממשלה:

- (1) החלטות הממשלה לפי סעיפים 19, 20, 21 (ד), 25 (ב), 31 (א) ו-33 (א);
- (2) נטילת סמכות לפי סעיף 32 לתקופה;
- (3) מינוי סגן שר לפי סעיף 34 ופקיעת כהונתו לפי סעיף 36 (1) או (3);
- (4) מינוי מזכיר הממשלה לפי סעיף 38 ופקיעת כהונתו.

42. על אף האמור בכל דין אחר אין בכוחן של תקנות-שעת-חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.

אי-תחולה של תקנות שעת-חירום

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

חוק הממשלה (הוראות מעבר), תשכ"ח-1968*

1. הממשלה המכהנת ערב תחילתו של חוק-יסוד: הממשלה,¹ רואים אותה כמכהנת לפי אותו חוק-יסוד. הוראת מעבר לחוק-יסוד: הממשלה
2. (א) בחוק שכר חברי הכנסת, תש"ט-1949,² בסעיף 10, בסופו יווסף "או כסגן שר".
 (ב) החוק לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, חברי הממשלה והרכבים הראשיים לישראל, תשי"א-1950,³ לא יחול עוד על משכורתם של חברי הממשלה. תיקוני חוק
3. בטלים – ביטולים
- (1) סעיף 2 (ד), (ה), (ו) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948;⁴
 (2) סעיף 1 לפקודת סדרי השלטון והמשפט (הוראות נוספות), תש"ח-1948;⁵
 (3) סעיפים 8 עד 12 לחוק המעבר, תש"ט-1949,⁶ פרט לסעיף 11 (ז);
 (4) סעיפים 27 ו-35 לפקודת הפרשנות.⁷
4. תחילתו של חוק זה ביום תחילת חוק-יסוד: הממשלה. תחילה

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נחקבל בכנסת ביום י"ט באב תשכ"ח (13 באוגוסט 1968).
 1 ס"ח 540, תשכ"ח, עמ' 226.
 2 ס"ח תשי"ט, עמ' 41.
 3 ס"ח תשי"א, עמ' 10.
 4 ע"ר תש"ח, תוס' א' מס' 2, עמ' 1.
 5 ע"ר תש"ח, תוס' א' מס' 8, עמ' 21.
 6 ס"ח תשי"ט, עמ' 1.
 7 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 1, עמ' 2.